

بررسی سن شروع تغذیه تکمیلی و برخی عوامل مرتبط با آن در شیرخواران شهر سمنان

اکرم شهبازی^۱ (M.D)، راهب قربانی^{۱*} (Ph.D)، فرشید فریور^۲ (M.D)، علیرضا شاه حسینی^{۲a} (M.D)

۱ - دانشگاه علوم پزشکی سمنان، دانشکده پزشکی، گروه پزشکی اجتماعی

۲ - دانشگاه علوم پزشکی سمنان، مرکز بهداشت شهرستان سمنان

چکیده

سابقه و هدف: بقا، سلامت و رشد کودکان ارتباط مستقیم با تغذیه آنان دارد و سوء تغذیه کودکان، مشکل شایع بیش تر کشورهای در حال توسعه می باشد. سن شروع تغذیه تکمیلی در شیرخواران موقعی است که شیرخوار نمی تواند مقادیر کافی انرژی و مواد غذایی را از شیر مادر به تنهایی کسب کند. شروع زودرس و دیررس غذای تکمیلی هر دو باعث ایجاد عوارض شدید می شود و سن مناسب این کار از پایان ۶ ماهگی است. با توجه به اهمیت زمان شروع تغذیه تکمیلی، این تحقیق در سمنان به منظور برآورد سن شروع تغذیه تکمیلی و عوامل مرتبط با آن انجام شد.

مواد و روش ها: این مطالعه مقطعی بر روی ۷۰۰ نفر از کودکان ۱۲-۶ ماهه شهر سمنان انجام گردید. در هر یک از هشت مرکز بهداشتی درمانی شهر سمنان ۵۰ مادری که جهت پایش فرزند خود مراجعه کرده بودند، انتخاب و پرسش نامه توسط پرسنل بهداشتی با مصاحبه از مادران شیرده (یا توسط مادر) تکمیل گردید.

یافته ها: ۷۶/۳ درصد مادران تغذیه تکمیلی شیرخواران را از ۶ ماهگی آغاز کردند. شایع ترین غذای کمکی مورد استفاده (۶۹/۵ درصد) در اولین تغذیه فرنی بود. میانگین (\pm انحراف معیار) سن شروع تغذیه تکمیلی $6 \pm 0/6$ ماهگی بود. ۵/۸۶ درصد مادران آموزش لازم برای تغذیه شیرخواران خود را از طریق حضوری، جزوه و کتاب، کارت واکسن و پمفلت قبل از ۶ ماهگی شیرخوار فرا گرفته بودند. بین سن شروع تغذیه تکمیلی با اشتغال مادران ($P=0/049$)، سن مادر ($P=0/040$)، سطح سواد پدر ($P=0/002$) و نوع زایمان ($P=0/015$) ارتباط معنی داری وجود داشت. اما بین جنس کودک، نوع شیر مصرفی، رتبه تولد، مرکز مراقبت از شیرخوار، سطح سواد مادر، اولین غذای کمکی شیرخوار و روش آموزش مادران با سن شروع تغذیه تکمیلی ارتباط معنی داری دیده نشد.

نتیجه گیری: یافته ها نشان می دهد که اگرچه ۹۷/۵ درصد مادران آموزش لازم برای شروع تغذیه تکمیلی را دیده اند ولی حدود ۲۳ درصد آنها در موعد مقرر تغذیه تکمیلی را آغاز نکرده اند. لذا ضروری است دامنه آموزش وسیع تر شود و آموزش موثرتری توسط مراکز بهداشتی درمانی به مادران (بالاخص مادران با زایمان طبیعی و سنین بالا) داده شود.

واژه های کلیدی: تغذیه تکمیلی، شیرخوار، سن شروع تغذیه

مقدمه

تغذیه آنان دارد و سوء تغذیه کودکان مشکل شایع بیش تر کشورهای در حال توسعه است [۱]. همان طور که کودک رشد

بقا، سلامت، رشد و تکامل کودکان ارتباط مستقیم با